

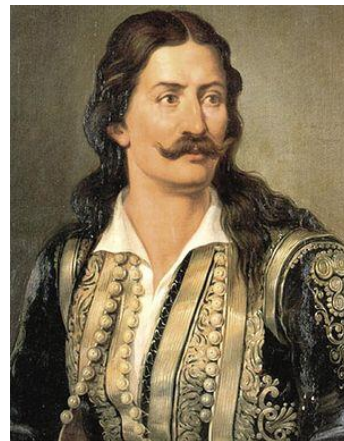
Ενότητα Γ' - Κεφάλαιο 4

1821: Η Επανάσταση εξαπλώνεται

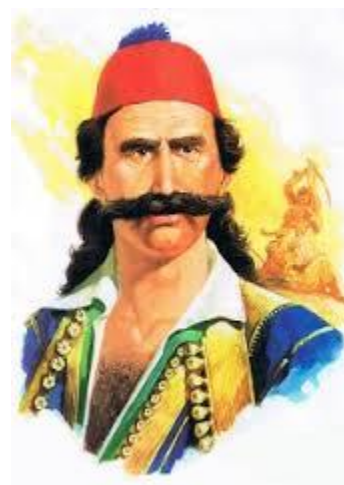
Για να αντιμετωπίσει την Επανάσταση στο ξεκίνημά της, ο αρχηγός του οθωμανικού στρατού, Χουρσίτ πασάς, τον Απρίλιο του 1821 έστειλε εναντίον των επαναστατών τον στρατηγό του **Ομέρ Βρυώνη**.

- Η πρώτη μάχη της Επανάστασης έγινε στο **Λεβίδι** (χωριό κοντά στην Τρίπολη) στις 14 Απριλίου. Η νίκη που πέτυχαν εκεί οι Έλληνες ανέβασε πολύ το ηθικό τους.
- Οι οπλαρχηγοί της Στερεάς Ελλάδας, **Αθανάσιος Διάκος**, **Πανουργιάς** και **Δυοβουνιώτης**, προσπάθησαν να αμυνθούν συντονισμένα στις δυνάμεις του Ομέρ Βρυώνη, όμως απέτυχαν. Στην **μάχη της Αλαμάνας** (24 Απριλίου) οι Τούρκοι σκότωσαν όλους τους άντρες της ομάδας του Αθανάσιου Διάκου. Τον ίδιο τον Διάκο τον συνέλαβαν και τον θανάτωσαν με φρικτό θάνατο.
- Λίγες μέρες αργότερα, στις 8 Μαΐου, ο **Οδυσσέας Ανδρούτσος** έδωσε νικηφόρα μάχη στο **χάνι της Γραβιάς**, κατορθώνοντας να προκαλέσει αρκετές απώλειες στον τουρκικό στρατό.
- Στις 12 και 13 Μαΐου, **στο Βαλτέτσι** (χωριό κοντά στην Τρίπολη) δόθηκε μια μεγάλη μάχη κάτω από την αρχηγία του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, κατά την οποία νίκησαν οι Έλληνες. **Αυτό ήταν το πρώτο σημαντικό πολεμικό γεγονός της Επανάστασης**, αφού η νίκη αναπτέρωσε το ηθικό των εξεγερμένων και άνοιξε τον δρόμο για την απελευθέρωση της Τριπολιτσάς (Τρίπολης), που ήταν το διοικητικό και στρατιωτικό κέντρο των Τούρκων στην Πελοπόννησο.
- Η Επανάσταση άρχισε να μετρά τις πρώτες νίκες της και στο **Αιγαίο**: Στα τέλη Απριλίου, Ψαριανοί και Υδραίοι καπεταναίοι βύθισαν ένα τουρκικό πλοίο και αιχμαλώτισαν ένα άλλο. Από τα τέλη Μαΐου μπήκαν δυναμικά στον Αγώνα τα **πυρπολικά*** (πληροφορίες στην πίσω σελίδα), με τον Δημήτρη Παπανικολή να κάνει την αρχή στην **ναυμαχία της Ερεσού**, ανατινάζοντας με το πυρπολικό του ένα τουρκικό πλοίο.
- Τον Ιούνιο, ο **Δημήτριος Υψηλάντης**, αδελφός του Αλέξανδρου, έφτασε στην Πελοπόννησο και οι Έλληνες του έδωσαν την γενική αρχηγία του Αγώνα.
- Στις 23 Ιουλίου οι επαναστάτες κατέλαβαν το κάστρο της Μονεμβασιάς και λίγο αργότερα (7 Αυγούστου) το κάστρο της Πύλου.
- Στις 26 & 28 Αυγούστου, **στα Βασιλικά της Φθιώτιδας**, οι Τούρκοι νικήθηκαν ξανά, με συνέπεια να ακυρώσουν για πολύ καιρό τα σχέδιά τους να εκστρατεύσουν εναντίον της Πελοποννήσου.
- Μετά από πολιορκία αρκετών μηνών, στις 23 Σεπτεμβρίου **η Τριπολιτσά έπεσε στα χέρια των Ελλήνων**.

Αυτό ήταν ένα πολύ σπουδαίο στρατιωτικό γεγονός, αφού σήμανε την επικράτηση των Ελλήνων στην Πελοπόννησο. Ήταν όμως και ένα **μελανό σημείο** του Αγώνα, αφού η άλωση της Τριπολιτσάς συνοδεύτηκε από λεηλασίες και σφαγές εναντίον του τουρκικού πληθυσμού εκεί.

Αθανάσιος Διάκος

Οδυσσέας Ανδρούτσος

Από το σχολικό βιβλίο:

1. Διαβάζουμε στις «Πηγές» (βελ. 88) μια επιστολή του Οδυσσέα Ανδρούττου προς τους Γαλαζιδιώτες, για να τους ζεσηκώσει στην Επανάσταση και μια επιστολή των προκρίτων της Ύδρας προς τους κατοίκους της Εύβοιας για να τους πείσουν να επαναστατήσουν.
2. Διαβάζουμε στις «Πηγές» (βελ. 92) μια επιστολή των Υδραίων προς τους πλοιάρχους των άλλων νησιών και μια προκήρυξη των τριών νησιών Ύδρας, Σπετσών και Ψαρών για ζεσηκωμό σε επανάσταση.
3. Στην «Ματιά στο παρελθόν» διαβάζουμε:
 - στην βελ. 92, για δύο σπουδαίες γυναίκες (Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα, Μαντώ Μαυρογένους) που πολέμησαν για την ανεξαρτησία.
 - στην βελ. 96, για την καθημερινή διαβίωση των αγωνιστών.

Ερωτήσεις κατανόησης

1. Γιατί οι δύο πρώτες μάχες στην Πελοπόννησο, στο Λεβίδι και το Βαλτέτσι, ήταν τόσο σημαντικές για την Επανάσταση;
2. Ποιοι πολέμησαν στην Αλαμάνα; Τι έγινε εκεί;
3. Τι έγινε κατά την μάχη στο χάνι της Γραβιάς;
4. Γιατί η πτώση της Τριπολιτσάς είχε μεγάλη σημασία για τους Έλληνες;
5. Αναλύστε με λίγα λόγια γιατί έδειξαν τέτοια εκληρότητα οι Έλληνες πολιορκητές της Τριπολιτσάς, όταν κατέλαβαν την πόλη.
6. Να αναφέρετε ονομαστικά τα πολεμικά γεγονότα του 1821, με τους πρωταγωνιστές τους (σε όποιο γεγονός αναφέρονται).

* ΠΥΡΠΟΛΙΚΟ

Το πυρπολικό ήταν βάρκα ή μικρό καράβι που το γέμιζαν πυρομαχικά, το έσπρωχναν και το αγκύρωναν με γάντζους στο εχθρικό καράβι. Ο πυρπολητής άναβε το φυτίλι και απομακρυνόταν γρήγορα. Όταν τα πυρομαχικά έσκαγαν, ανατιναζόταν μαζί και το εχθρικό καράβι.